

Fietsologie

(1) Elke week, nee elke dág, sturen wereldsteden als Bangalore, Chicago, Peking, Londen en New Delhi smeebeden naar het wereld-
5 fietsersparadijs Amsterdam: help ons de fiets een plek te geven, het autoverkeer loopt vast! Heel eervol voor ons land. Totdat blijkt dat de
10 fietsdeskundigen hier geregeld met de mond vol tanden staan, want van ons fietsgedrag weten wij ongeveer net zoveel als de vis van het water waarin hij zwemt.

(2) Het nieuwe Urban Cycling
15 Institute van de Universiteit van Amsterdam moet hiervoor een oplossing bieden door het rijwiel onderwerp te maken van onderzoek. Dat levert kostbare kennis op die Neder-
20 land kan exporteren, maar waarmee we ook het succes van de fiets in eigen land beter gaan begrijpen en in stand kunnen houden. “De populariteit van het stalen ros in het verleden
25 biedt geen garantie voor de toekomst”, waarschuwt onderzoeker Marco te Brömmelstroet van het Urban Cycling Institute.

(3) Op zijn werktafel liggen
30 opbeurende cijfers: Nederland heeft meer tweewielers dan inwoners en het aantal fietskilometers steeg van 13 miljard in 2000 naar 15 miljard in 2011. Toch kijkt Te Brömmelstroet
35 niet blij: “Dat zijn zulke algemene cijfers, die vertellen ons niets. Het aandeel van fietsritten op het totale aantal verplaatsingen stijgt niet. Ook komen de gestegen fietskilometers
40 vooral voor rekening van 65-plussers. In de landelijke gebieden en

sommige buitenwijken loopt het fietsgebruik flink terug. In de meeste binnensteden neemt het juist
45 explosief toe. Stationsstallingen puilen uit, want opeens gaan we massaal met de fiets naar het station. Waarom mag Joost weten. Beleids- makers hebben het niet gestimu-
50 leerd. Integendeel, gezien het hardvochtige wegknipbeleid rond stations.”

(4) De fiets heeft de toekomst, is het beeld, met telkens nieuwe
55 verschijningsvormen van bak-, berg-, lig-, vouw-, race- en omafiets tot aan de ov-fiets en de e-bike. Utrecht heeft de ambitie dat op termijn de helft van de stadsritten fietsend wordt
60 afgelegd. “Maar zolang we het fietsgedrag en de relatie met cultuur, infrastructuur en voorzieningen niet begrijpen, zijn alle voorspellingen en investeringen op drijfzand
65 gebaseerd”, vindt Te Brömmelstroet. “Want de ene deskundige denkt dat investeren in rijwielpaden tot meer fietskilometers leidt, terwijl de andere denkt dat het omgekeerd werkt: waar
70 veel fietsers zijn, worden fietspaden aangelegd. En wat gebeurt er als Amsterdam eenmaal een metro onder de binnenstad heeft? Is het dan gedaan met het succes van de
75 fiets?”

(5) Te Brömmelstroet vermoedt van niet. “Fietsen in Nederland is meer dan jezelf efficiënt verplaatsen, denk ik. Het is echt niet alleen omdat we
80 een klein en vlak land zijn, dat we op veel plekken onze fietscultuur behouden hebben. Er zit ook een

sociaal aspect aan. We fietsen vaak samen op of zitten bij elkaar op de bagagedrager. Er wordt heel wat afgekletst tijdens het peddelen. We zitten bovendien rechtop: we zijn in contact met onze omgeving. De omafiets is niet voor niets typisch Nederlands. Fietsen is hier los, ontspannen, voor alle leeftijdsgroepen en ook voor je plezier”, aldus de onderzoeker.

(6) Fietsen is onderdeel van een cultuur en daarom blijft het lastig Nederlandse ervaringen over te brengen op Amerikaanse of Aziatische miljoenensteden. “Ze zijn vaak op zoek naar een makkelijke oplossing voor een complex probleem. Maar die is er niet. Als je aan één radertje in het systeem gaat draaien, zet je een heel aantal – vaak tegenstrijdige – ontwikkelingen in gang. Neem de fietshelm. Als je die verplicht stelt, versterk je het idee dat de tweewieler een gevaarlijk vervoermiddel is. Dat leidt tot een afname van het aantal fietsers. Dat vergroot juist weer de onveiligheid, want hoe meer fietsers er zijn, des te meer andere weggebruikers rekening met ze houden. Kortom: de fietshelm vergroot zowel de individuele veiligheid als de onveiligheid in het algemeen.”

(7) Te Brömmelstroet wil het gedrag en de beweegredenen van de Hol-

landse fietszwermen graag bestuderen. Hij gaat de fietsers observeren en ondervragen. “Het doel is niet de fiets,” benadrukt hij, “maar efficiënt en duurzamer transport en aantrekkelijke steden.” Er wordt gewerkt aan vernieuwende oplossingen. Te Brömmelstroet wijst op de site spinlister.com waar mensen elkaars rijwiel kunnen lenen. “Als je een bakfiets, racefiets of wat voor rijwiel dan ook nodig hebt en je ziet op de site een passend exemplaar dat bij jou in de buurt staat, kun je de fiets ontgrendelen en afrekenen met je mobiel. Technisch kan het, maar we weten niet of mensen hun fiets wel willen delen – wellicht zijn ze er te zeer aan gehecht.” **(8)** Het fietsen zelf kan ook efficiënter door een groene golf te creëren voor fietsers die zich aan een bepaalde snelheid houden. Verder testen Te Brömmelstroet en zijn collega's ‘slimme’ fietspaden met ledlampjes op de kruisingen om auto's te waarschuwen voor naderende rijwielen. En hij onderzoekt of de omstreden Uberformule¹⁾ voor taxi's ook bruikbaar is voor fietskoeriers. Voor wie op de hoogte wil blijven van dit alles: Te Brömmelstroet tuitert onder de titel @fietsprofessor dagelijks over de wetenschap en de praktijk van het fietsen.

*Naar een artikel van Margreet Vermeulen,
de Volkskrant, 17 april 2015*

noot 1 Uber is een Amerikaans bedrijf dat een alternatieve taxidienst aanbiedt. Mensen kunnen via een app zichzelf aanbieden als taxichauffeur of rechtstreeks een taxi bestellen.

Tekst 1 Fietsologie

- 1p 1 Wat is het onderwerp van de tekst 'Fietsologie'?
- A De toekomst van het fietsen
 - B Ervaringen met fietsen in wereldsteden
 - C Het fietsen in Nederland
 - D Onderzoek naar fietsen en fietsgedrag
- 2p 2 "Dat zijn zulke algemene cijfers, die vertellen ons niets." (regels 35-36)
→ Noteer drie redenen waarom Te Brömmelstroet meent dat dit algemene cijfers zijn die op zichzelf niets zeggen.
- 1p 3 Waarom gaan we volgens Te Brömmelstroet massaal op de fiets naar het station? (alinea 3)
- A Beleidsmakers hebben het fietsgebruik gestimuleerd.
 - B De onderzoeker moet het antwoord schuldig blijven.
 - C Er is geen wegknipbeleid van de gemeente meer.
 - D Er zijn veel fietsenstallingen in de buurt van het station.
- 1p 4 Welke synoniemen worden er in de alinea's 1 tot en met 3 gebruikt voor het zelfstandig naamwoord fiets (enkelvoud en meervoud)?
- 1p 5 De alinea's 4 en 5 hebben een gemeenschappelijk deelonderwerp. Welk deelonderwerp hebben ze samen?
- A Risico's van fietsen
 - B Toekomst van het fietsen
 - C Voordelen van het fietsen
 - D Vormen van fietsen
- 1p 6 Welk verband is er vooral tussen alinea 4 en alinea 5?
- A Alinea 4 en alinea 5 vormen een inhoudelijke tegenstelling.
 - B Alinea 4 en alinea 5 vormen samen een toelichting.
 - C Alinea 5 geeft antwoord op de vraag in alinea 4.
 - D Alinea 5 trekt een conclusie bij het gestelde in alinea 4.

- 1p 7 In alinea 6 wordt uitgelegd dat het verplicht stellen van de fietshelm onveiligheid met zich meebrengt.
→ Plaats in de uitwerkbijlage de nummers 1, 2, 3 en 4 in de juiste volgorde van oorzaak en gevolg in het schema.

- 1 denkt men dat fietsen niet veilig is.
- 2 houden weggebruikers geen rekening met fietsers.
- 3 komen er minder fietsers.
- 4 wordt de onveiligheid vergroot.

- 1p 8 “Er wordt gewerkt aan vernieuwende oplossingen.” (regels 125-126)
→ Noem de vier voorbeelden die Te Brömmelstroet daarvan geeft.
Baseer je antwoord op alinea 7 en 8.

- 1p 9 Welk verband is er vooral tussen alinea 7 en alinea 8?
- A Alinea 7 en alinea 8 vormen een vergelijking.
 - B Alinea 7 en alinea 8 vormen samen een opsomming.
 - C Alinea 8 ondersteunt alinea 7 met voorbeelden.
 - D Alinea 8 weerlegt het gestelde in alinea 7.

- 1p 10 Met welk doel is deze tekst geschreven?
De schrijver wil de mensen
- A aansporen de eigen fiets vaker in te zetten als deelfiets op spinlister.com.
 - B aansporen mee te werken aan het onderzoek van Te Brömmelstroet.
 - C informeren over de nieuwste technieken om de stroom fietsers te regelen.
 - D informeren over onderzoek naar fietsen en fietsgedrag.

- 2p 11 Welke conclusies kun je trekken na het lezen van de tekst 'Fietsologie'?
Kruis in de uitwerkbijlage aan of de volgende conclusies waar of niet waar zijn volgens de tekst.

	waar	niet waar
Buitenlandse steden kunnen het Nederlandse fiets-concept klakkeloos kopiëren.		
Er is onvoldoende onderzoek gedaan naar fietsgedrag, cultuur en infrastructuur.		
Fietsen is een sociaal gebeuren met aandacht voor de omgeving.		
Te Brömmelstroet wil in zijn onderzoek met name het fietsgedrag en redenen om te fietsen bestuderen.		

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.